

Sygn. akt I ACa 628/12

Sygn. akt I ACa 628/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Bogdan Świerczakowski

Sędziowie: SA Beata Kozłowska (spr.)

SO (del.) Marta Szerel

Protokolant: st. sekr. sąd. Marta Rudnik

po rozpoznaniu w dniu 20 grudnia 2012 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w G.

przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez M. M.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 27 lutego 2012 r.

sygn. akt I C 984/11

1. oddala apelację;

2. zasądza od (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w G. na rzecz Skarbu Państwa Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt: I ACa 628/12

Uzasadnienie:

Powódka (...) Spółdzielnia Mieszkaniowa w pozwie skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez M. P. domagała się zasądzenia kwoty 89 471,32 zł, wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 28 września 2010 r. do dnia zapłaty tytułem odszkodowania za ustanowienie i przeniesienie prawa odrębnej własności trzech lokali mieszkalnych położonych w:

• G., os. (...);

• G., ul. (...);

• G., os. (...),

na rzecz członków spółdzielni, którym przysługiwały spółdzielcze lokatorskie prawa do tych lokali, na zasadach określonych w art. 12 ust. 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych w brzmieniu sprzed 30 grudnia 2009 r., który to przepis został wraz z art. 17¹⁴ ust. 1 tej ustawy, uznany przez Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 17 grudnia 2008 roku, sygn. akt: P 16/08, za niezgodny z Konstytucją RP.

Ponadto powódka wniosła o zasądzenie od pozwanego na jej rzecz zwrotu kosztów postępowania.

Pozwany Skarb Państwa reprezentowany przez M. P. w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu. Pozwany w pierwszej kolejności zarzucił błędne wskazanie M. P. jako reprezentanta Skarbu Państwa, a merytorycznie zakwestionował istnienie podstawy odpowiedzialności pozwanego oraz wysokość szkody, a także fakt poniesienia przez powódkę uszczerbku.

Postanowieniem z dnia 5 stycznia 2012 r. Sąd Okręgowy, działając na podstawie art. 67 § 2 k.p.c., ustalił, że właściwą jednostką organizacyjną Skarbu Państwa, z którą wiąże się dochodzone roszczenie jest M. M. oraz zwolnił od udziału w sprawie M. P.

Wyrokiem z dnia 27 lutego 2012 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo i zasądził od (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w G. na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 3.600 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Swe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach faktycznych i następujących ocenach prawnych:

Powódka (...) Spółdzielnia Mieszkaniowa z (...) w G., na wniosek członków spółdzielni, którym przysługiwało spółdzielcze lokatorskie prawo do lokali wymienionych powyżej, zawarła w latach 2007-2008 w formie aktów notarialnych umowy, mocą których ustanowiono i przeniesiono na rzecz tych członków, prawo odrębnej własności zajmowanych przez nich lokali. Umowy te zawarto na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych w brzmieniu sprzed 30 grudnia 2009 r., ograniczającego należności jakich może domagać się spółdzielnia od swych członków, dokonując takiego przeniesienia.

W ocenie Sądu Okręgowego stan faktyczny w niniejszej sprawie był w zasadzie niesporny pomiędzy stronami. Spór ogniskował się wokół zagadnienia prawnego: ustalenia, czy zachodzi przesłanka zastosowania art. 417¹ § 1 k.c. jako podstawy do żądania przez powódkę odszkodowania, tj. obowiązywania bądź nieobowiązywania w czasie zawierania wyżej wymienionych umów przepisów aktu normatywnego, wobec których Trybunał Konstytucyjny orzekł o ich niekonstytucyjności oraz skutków wydania orzeczenia przez Trybunał z odroczonej datą obowiązywania.

Sąd Okręgowy uznał, że powództwo jest bezzasadne i nie zasługuje na uwzględnienie.

Roszczenie powódki należy rozpatrywać przez pryzmat przepisu art. 417¹ § 1 k.c., zgodnie z którym, jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie aktu normatywnego, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu niezgodności tego aktu z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą. W myśl powołanego wyżej przepisu odpowiedzialność Skarbu Państwa uzależniona jest od łącznego spełnienia przesłanek: szkody wyrządzonej przez wydanie aktu prawnego niezgodnego z prawem oraz istnienia normalnego związku przyczynowego pomiędzy tym zdarzeniem, które wywołało szkodę, a szkodą.

Właściwym postępowaniem do stwierdzenia niezgodności z Konstytucją, ustawy jest postępowanie przed Trybunałem Konstytucyjnym, który na podstawie art. 188 pkt 1 Konstytucji jest władny do orzekania o zgodności ustaw i umów międzynarodowych z Konstytucją. W tej materii kompetencje te przysługują wyłącznie Trybunałowi Konstytucyjnemu i nie istnieje żadne inne właściwe postępowanie, o którym mowa w art. 417¹ § 1 k.c. Oznacza to, że zdarzeniem stwierdzającym bezprawność zaistniałego stanu rzeczy, które otwiera drogę do zastosowania art. 417¹ § 1 k.c., może

być tylko i wyłącznie odpowiednie orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego, przez co oceniając możliwość wnoszenia roszczeń odszkodowawczych wobec Skarbu Państwa należy dokonać analizy wydanego orzeczenia Trybunału.

Do dnia 30 grudnia 2009 r. przepis art. 12 ust. 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych miał następujące brzmienie:

1. Na pisemne żądanie członka, któremu przysługuje spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego, spółdzielnia jest obowiązana zawrzeć z tym członkiem umowę przeniesienia własności lokalu po dokonaniu przez niego:

1) spłaty przypadającej na jego lokal części kosztów budowy będących zobowiązaniami spółdzielni, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 1, w tym w szczególności odpowiedniej części zadłużenia kredytowego wraz z odsetkami z zastrzeżeniem pkt 2;

2) spłaty nominalnej kwoty umorzenia kredytu lub dotacji w części przypadającej na jego lokal, o ile spółdzielnia skorzystała z pomocy podlegającej odprowadzeniu do budżetu państwa uzyskanej ze środków publicznych lub z innych środków;

3) spłaty zadłużenia z tytułu opłat, o których mowa w art. 4 ust. 1.

Został on zakwestionowany przez Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 17 grudnia 2008 r., sygn. akt: P 16/08, w którym Trybunał stwierdził że ww. artykuł w zakresie, w jakim zobowiązuje spółdzielnię do zawarcia umowy przeniesienia własności lokalu po dokonaniu przez członka spółdzielni wyłącznie spłat, o których mowa w pkt 1-3 tego przepisu, jest niezgodny z art. 64 ust. 2 i 3 w związku z art. 21 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Trybunał Konstytucyjny orzekł, iż przepis ten przestaje obowiązywać po upływie dwunastu miesięcy od dnia ogłoszenia wyroku w Dzienniku Ustaw, co nastąpiło 30 grudnia 2008 r.

Oznacza to, iż wymieniony art. 12 ust 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych miał przestać obowiązywać z dniem 30 grudnia 2009 r. W tym przypadku Trybunał Konstytucyjny skorzystał z możliwości określenia terminu obowiązywania badanego przepisu, przewidzianej w art. 190 ust. 3 Konstytucji RP. Trybunał Konstytucyjny w tym przypadku uznał, mimo podważenia treści art. 12 ust 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych jako niezgodnej z Konstytucją, że skutki tego stwierdzenia należy odnieść wyłącznie na przyszłość, pozostawiając jeszcze przez okres dwunastu miesięcy zaskarżony przepis w mocy, nie ograniczając jego zastosowania w obrocie.

Należy przyjąć, zgodnie ze stanowiskiem strony pozwanej, iż odpowiedzialność odszkodowawczą mogą na podstawie art. 417¹ § 1 k.c. rodzić tylko takie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, które wywierają skutki retroaktywne, czyli działają ex tunc, tak też przyjął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 21 listopada 2003 r., sygn. akt I CK 323/02, OSNC 6/2004, poz. 103.

Rozważania powyższe stanowią o braku możliwości użycia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 grudnia 2008 roku, sygn. akt: P 16/08, jako prejudykatu do dochodzenia odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa na podstawie art. 417⁽¹⁾ § 1 k.c., gdyż brak podstaw do stwierdzenia w oparciu o wyrok Trybunału z dnia 17 grudnia 2008 r. bezprawności w czasie, w którym powódka dokonywała wskazanych w pozwie czynności. Trybunał Konstytucyjny, mając na względzie inne wartości konstytucyjne orzekł o utrzymaniu w mocy zaskarżonego przepisu przez określony czas po wydaniu orzeczenia, tym samym uniemożliwił uchylanie się od stosowania zaskarżonego przepisu oraz tym samym dokonał ograniczenia dochodzenia roszczeń odszkodowawczych wobec czynności dokonanych przed jego wydaniem, jak i w okresie dwunastu miesięcy od jego wydania, uznając, iż w tym czasie stosując zaskarżony przepis nie mamy do czynienia ze stanem bezprawności. Należy przytoczyć za stroną pozwaną, iż pogląd przeciwny doprowadziłby do sytuacji, w której organy państwa zmuszone by były do stosowania zaskarżonego przepisu, a jednocześnie kwalifikowania takich działań jako bezprawne i rodzące odpowiedzialność cywilną, doprowadzając do niedopuszczalnej dysfunkcjonalności systemowej (tak M. Safjan: Skutki

prawne orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego, Państwo i Prawo 3/2003, s. 5. oraz Z. Radwański Zmiany w KC dotyczące odpowiedzialności organów wykonujących władzę publiczną, Monitor Prawniczy nr 21/2004, s. 975).

Ponadto, drugą przesłanką dochodzenia roszczeń odszkodowawczych na podstawie art. 417¹ § 1 k.c. jest istnienie związku przyczynowego pomiędzy tym zdarzeniem, które wywołało szkodę, a szkodą. Zgodnie z treścią art. 361 § 1 k.c. zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. W myśl § 2 przywołanego przepisu w powyższych granicach, w braku odmiennego przepisu ustawy lub postanowienia umowy, naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany poniósł, oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono. Szkoda majątkowa może wystąpić w dwóch postaciach, a mianowicie strat, które poszkodowany poniósł (*damnum emergens*) oraz utraty korzyści, które mógłby osiągnąć (*lucrum cessans*). Strata polega na rzeczywistej zmianie stanu majątkowego. Wyraża się wielkością uszczerbku doznanego w majątku istniejącym przed zdarzeniem wyrządzającym szkodę i ewentualnych dalszych uszczerbkach, będących normalnym następstwem zdarzenia początkowego. Strata ta oznacza zmniejszenie aktywów. Utrata korzyści oznacza udaremnienie zwiększenia się majątku, które mogłoby nastąpić, gdyby nie zdarzenie wyrządzające szkodę (np. nieosiągnięcie oczekiwanego zysku). Następstwo przyczynowo - skutkowe ma charakter normalny w rozumieniu art. 361 § 1 k.c. wówczas, gdy w danym układzie stosunków i warunków oraz w zwyczajnym biegu rzeczy, bez zaistnienia szczególnych okoliczności, szkoda jest zwykle następstwem określonego zdarzenia. Ustawodawca nie wskazał bliższych kryteriów budowania tych hipotez, pozostawiając je wiedzy i doświadczeniu życiowemu składu orzekającego, stosowanym odpowiednio do okoliczności sprawy. W doktrynie i orzecznictwie znajduje aprobatę stanowisko, że dla stwierdzenia w określonym stanie faktycznym adekwatnego związku przyczynowego należy: 1) ustalić, czy zdarzenie stanowi warunek konieczny wystąpienia szkody (test *conditio sine qua non*); 2) ustalić, czy szkoda jest normalnym następstwem tego zdarzenia (selekcja następstw). Test warunku koniecznego, charakterystyczny dla teorii równowartości warunków (ekwiwalencji), pozwala stwierdzić, czy między zdarzeniem a szkodą zachodzi obiektywna zależność. W tym celu należy zbadać, czy niewystąpienie zdarzenia powodowałoby, że szkoda także nie wystąpiłaby. Analizie poddawana jest dana, indywidualna sytuacja, a w szczególności konkretny skutek (szkoda), a nie skutek danego rodzaju. Badana jest przyczynowość określonego zdarzenia dla konkretnej szkody i dla wyniku testu nie mają znaczenia możliwe inne zdarzenia, które mogą mieć wpływ na istnienie i wysokość szkody. W pierwszej kolejności zatem należy przy pomocy testu „*conditio sine qua non*” zbadać, czy pomiędzy określonymi elementami sytuacji faktycznej w ogóle zachodzi jakakolwiek obiektywna zależność, a zatem, czy badany skutek stanowi obiektywne następstwo zdarzenia, które wskazano jako jego przyczynę. Jeśli odpowiedź jest negatywna, to znaczy jeśli badany skutek nastąpiłby również, mimo nieobecności tej „przyczyny”, należy stwierdzić, że nie występuje żaden obiektywny związek przyczynowy i nie ma potrzeby dalszego badania, czy występuje związek przyczynowy „adekwatny” w rozumieniu art. 361 § 1 k.c. Konieczność badania „normalności” związku przyczynowego, a więc przesłanki odpowiedzialności z art. 361 § 1 k.c., występuje bowiem tylko wówczas, gdy między badanymi zjawiskami w ogóle istnieje obiektywny związek przyczynowy.

Obecna treść art. 12 ust. 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych brzmi następująco:

1. Na pisemne żądanie członka, któremu przysługuje spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego, spółdzielnia jest obowiązana zawrzeć z tym członkiem umowę przeniesienia własności lokalu po dokonaniu przez niego:

1) spłaty przypadającej na ten lokal części zobowiązań spółdzielni związanych z budową, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 1, w tym w szczególności odpowiedniej części zadłużenia kredytowego spółdzielni wraz z odsetkami, a jeżeli spółdzielnia skorzystała z pomocy uzyskanej ze środków publicznych lub z innych środków - spłaty przypadającej na ten lokal części umorzenia kredytu w kwocie podlegającej odprowadzeniu przez spółdzielnię do budżetu państwa,

2) spłaty zadłużenia z tytułu opłat, o których mowa w art. 4 ust. 1.

W przekonaniu Sądu Okręgowego test *conditio sine qua non* przeprowadzony poprzez wyeliminowanie niezgodnego z Konstytucją przepisu art. 12 ust. 1 w brzmieniu do 30 grudnia 2009 r. i zastąpienie go treścią art. 12 ust. 1 w brzmieniu

obowiązującym od 30 grudnia 2009 r., daje wynik negatywny w tym sensie, że szkoda powódki w postaci utraty należności od członka spółdzielni przy przekształceniu spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego w prawo własności, które zgodnie z jej statutem by jej przysługiwały, w tym części wartości rynkowej lokalu, zgodnie z obowiązującym stanem prawnym i tak nie mogłyby jej przyspaść, gdyż przywołana obecnie obowiązująca od 30 grudnia 2009 r. treść art. 12 ust 1 nie daje podstaw do żądania należności ponad wskazane w tym przepisie. Tym samym nawet zastąpienie kwestionowanego przepisu nową treścią, nie kwestionowaną do tej pory przez Trybunał Konstytucyjny, nie zmienia sytuacji powódki tak jakby tego oczekiwała we wniesionym pozwie.

Wobec stwierdzenia, że powództwo nie zasługuje na uwzględnienie co do zasady, brak było podstaw do czynienia ustaleń w zakresie ewentualnej wysokości szkody. Stąd wniosek powódki o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego Sąd oddalił.

Rozstrzygnięcie o kosztach zastępstwa procesowego zapadło na podstawie art. 98 i 108 § 1 k.p.c.

Apelację od tego wyroku wniosła powódka, zaskarżając wyrok w całości.

Wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i uwzględnienie powództwa w całości, zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, względnie, w razie zaistnienia ku temu przesłanek, uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Zaskarżonemu wyrokowi powódka zarzuciła błędy w ustaleniach faktycznych, stanowiące podstawę zapadłego rozstrzygnięcia, a nadto zarzuciła mu naruszenie dyspozycji przepisów:

- 1) art. 2 Konstytucji RP poprzez jego niezastosowanie w sprawie,
- 2) art. 21 ust. 1 i 2 Konstytucji RP poprzez jego niezastosowanie w sprawie,
- 3) art. 31 ust. 3 Konstytucji RP poprzez jego niezastosowanie w sprawie,
- 4) art. 32 ust. 1 Konstytucji RP poprzez jego niezastosowanie w sprawie,
- 5) art. 64 ust. 2 i 3 Konstytucji RP poprzez jego niezastosowanie w sprawie,
- 6) art. 77 Konstytucji RP poprzez jego niezastosowanie w sprawie,
- 7) art. 417¹ § 1 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie,
- 8) art. 361 § 1 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie,
- 9) art. 128 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami poprzez jego niezastosowanie w sprawie,
- 10) art. 227 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku dowodowego o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego.

Pozwany Skarb Państwa w odpowiedzi na apelację powódki wniósł o oddalenie apelacji oraz zasądzenie na rzecz pozwanego Skarbu Państwa kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powódki nie zasługuje na uwzględnienie.

Ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy nie zostały kwestionowane w apelacji powódki. Sąd Apelacyjny ustalenia te, jako prawidłowe, przyjmuje za własne.

Jeśli chodzi o zarzuty apelacji, to w pierwszej kolejności odniesienia wymaga zarzut naruszenia art. 417¹ § 1 k.c.

Zdaniem powódki Sąd Okręgowy niewłaściwie zastosował ten przepis i w konsekwencji tego uchybienia błędnie uznał, że pozwany Skarb Państwa nie ponosi odpowiedzialności odszkodowawczej za ustanowienie i przeniesienie prawa odrębnej własności trzech lokali mieszkalnych na podstawie przepisów, które następnie zostały uznane za niekonstytucyjne. Podnosząc ten zarzut, powódka stwierdziła, że tylko wyraźne wyłączenie odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa przez Trybunał Konstytucyjny wykluczałoby odpowiedzialność odszkodowawczą strony pozwanej w niniejszym procesie. Na poparcie swego poglądu powódka odwołała się do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2002 r. sygn. P 7/00. Faktycznie w orzeczeniu tym Trybunał zbadał skutki konstytucyjnoprawne, jakie wywiera stwierdzenie niezgodności z Konstytucją zaskarżonego przepisu i ustalił, że stwierdzenie niezgodności z Konstytucją zaskarżonego przepisu nie stwarza podstawy zwrotu podatków. Tym niemniej, wbrew oczekiwaniom powódki, brak w orzeczeniu z dnia 17 grudnia 2008 r. P 16/08 stwierdzającemu niekonstytucyjność art. 12 ust. 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, analizy konstytucyjnoprawnych skutków tego orzeczenia, nie oznacza, że pozwanemu Skarbowi Państwa można przypisać odpowiedzialność za tzw. bezprawie legislacyjne.

Powódka kwestionując stanowisko Sądu Okręgowego zajęte w zaskarżonym wyroku zdaje się nie akceptować przedstawionego w zaskarżonym wyroku stanowiska Sądu Okręgowego co do konsekwencji skorzystania przez Trybunał Konstytucyjny z uprawnienia, o którym mowa w art. 190 ust. 3 Konstytucji RP. Przepis ten stanowi, iż orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, jednak Trybunał Konstytucyjny może określić inny termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego. Tak właśnie stało się w przypadku orzeczenia z dnia 17 grudnia 2008 r. sygn. akt P 16/08. Trybunał stwierdzając w tym orzeczeniu niekonstytucyjność przepisu art. 12 ust. 1, art. 17¹⁴ ust. 1 i ust. 1¹ ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116, ze zm.) i art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 14 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 125, poz. 873) jednocześnie orzekł w pkt II wyroku, że przepisy wymienione w części I w punktach 1-4 wyroku tracą moc obowiązującą z upływem 12 miesięcy od dnia ogłoszenia w Dzienniku Ustaw.

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego nie wywołuje zatem skutku *ex tunc*. Oznacza to, że do upływu okresu utraty mocy obowiązującej, stan prawny jest ukształtowany także przez przepis uznany za niekonstytucyjny, a podmioty do których jest on adresowany (w tym i sądy) są nim związane. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, w razie określenia przez Trybunał Konstytucyjny terminu utraty mocy obowiązującej przepisu uznanego za niezgodny z Konstytucją, sąd stosuje ten przepis do oceny zdarzeń, które nastąpiły przed tym terminem, także wówczas gdy orzeka po utracie mocy obowiązującej tego przepisu (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 20 kwietnia 2006 r., IV CSK 28/06, OSNC 2007/2/3, z dnia 20 kwietnia 2006 r., IV CSK 38/06, Lex nr 398455, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 2006 r., V CSK 133/06, Lex nr 677784, uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 3 lipca 2003 r., III CZP 45/03, OSNC 2004/9/136).

Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 7 grudnia 2007 r. III CZP 125/07 „z art. 190 Konstytucji wynika nie tylko kompetencja Trybunału do pozbawienia określonego aktu normatywnego mocy obowiązującej, lecz także do określenia terminu, kiedy to nastąpi, zatem inne organy państwa, w tym sądy, nie mogą traktować tego aktu jako co do zasady pozbawionego skutków prawnych. Inna interpretacja art. 417¹ § 1 k.c. byłaby nie tylko sprzeczna z art. 190 Konstytucji, ale prowadziłaby do następstw, które trudno akceptować. Uznanie, że samo stwierdzenie niekonstytucyjności aktu normatywnego jest wystarczające do przypisania Skarbowi Państwa odpowiedzialności za bezprawie legislacyjne, a odroczenie wejścia w życie orzeczenia Trybunału nie ma żadnego znaczenia, musiałoby prowadzić do dysfunkcjonalności w działalności organów państwa. Z jednej strony z orzeczenia Trybunału wynikałoby bowiem jednoznacznie, że określony przepis, pomimo jego sprzeczności z ustawą, umową międzynarodową lub Konstytucją, nadal obowiązuje, zatem organy państwa powinny się więc do niego, w czasie odroczenia utraty jego mocy obowiązującej, stosować. Z drugiej strony gdyby przyjąć, że Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą związaną z obowiązaniem takiego przepisu, żaden racjonalnie działający organ nie powinien

go stosować, gdyż narażałby w ten sposób Skarb Państwa, czyli siebie samego, na konieczność ponoszenia nieraz dotkliwej odpowiedzialności odszkodowawczej. Orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego nie można przypisywać takiej roli; ma ono wprawdzie przede wszystkim usunąć z obrotu prawnego przepis lub przepisy sprzeczne z ustawą, umową międzynarodową lub Konstytucją, ale prawodawca, dostrzegając komplikacje, jakie może to nieść dla porządku prawnego, wyposażył Trybunał Konstytucyjny w możliwość takiego ustalenia jego treści, aby nie naruszało innych wartości konstytucyjnych. Jeżeli więc Trybunał, biorąc pod uwagę wszystkie chronione Konstytucją wartości, decyduje się na utrzymanie w mocy przepisu sprzecznego z ustawą, umową międzynarodową lub Konstytucją, to tak długo, jak on obowiązuje, żadnemu zachowaniu, do którego ten przepis się odnosi, nie można przypisać cechy bezprawności. Prowadzi to do wniosku, że nie można uznać - w rozumieniu art. 77 Konstytucji i art. 417¹ § 1 k.c. - aby działania organów Państwa, dla których przepis ten stanowi podstawę, były niezgodne z prawem, a tym samym pociągały za sobą odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa. W konsekwencji należy uznać, że obowiązywanie aktu normatywnego w okresie, w którym Trybunał odroczył utratę jego mocy obowiązującej, nie może pociągać za sobą odpowiedzialności Skarbu Państwa przewidzianej w art. art. 417¹ § 1 k.c.”

W pełni aprobując ten podgląd Sądu Najwyższego, uznać należy, iż słusznie Sąd Okręgowy przyjął, że brak jest podstaw do przypisania Skarbowi Państwa odpowiedzialności za tzw. bezprawie legislacyjne w okresie, w którym z mocy orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego zaskarżony art. 12 ust. 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych nadal obowiązywał a powódka dokonała wskazanych w pozwie czynności.

Powódka w ramach zarzutów apelacji wskazała szereg przepisów Konstytucji RP, które jej zdaniem zostały naruszone przez Sąd Okręgowy, przy czym jeśli chodzi o poszczególne zarzuty apelacji, to apelacja nie zawiera w zasadzie uzasadnienia tych zarzutów. W ocenie Sądu Apelacyjnego brak jest w niniejszej sprawie jakichkolwiek podstaw do stwierdzenia naruszenia art. 2, art. 64, czy art. 77 Konstytucji RP.

Jeśli natomiast chodzi o pozostałe przepisy prawa materialnego, których naruszenie powódka zarzuca w swej apelacji, to wskazać należy, iż art. 128 ustawy o gospodarce nieruchomościami nie miał w niniejszej sprawie w ogóle zastosowania, bowiem dotyczy on kwestii wywłaszczenia własności nieruchomości, użytkowania wieczystego lub innego prawa rzeczowego. Powódka w niniejszej sprawie nie twierdziła nawet, że w stosunku do niej miało miejsce jakiegokolwiek wywłaszczenie i że jest to jedna z okoliczności faktycznych uzasadniających zgłoszone w niniejszej sprawie żądanie odszkodowania.

Powódka w ramach zarzutów naruszenia prawa procesowego podniosła jeden zarzut, tj. zarzut naruszenia art. 227 k.p.c., którego to naruszenia powódka upatruje w oddaleniu wniosku dowodowego powódki o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego. Przepis ten stanowi, że przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie. Powód zakwestionował odmowę nieprzeprowadzenia dowodu, tym niemniej, w ocenie Sądu Apelacyjnego, decyzja Sądu Okręgowego była słuszna, bowiem zbędnym było przeprowadzanie dowodu dla ustalenia wysokości szkody w sytuacji, gdy brak jest podstaw do przypisania pozwanemu Skarbowi Państwa odpowiedzialności na gruncie art. 417¹ k.c.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. apelację powódki oddalił, jako bezzasadną.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono w oparciu o art. 98 k.p.c. Zasądzona od powódki na rzecz Skarb Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwota to wynagrodzenie ustawowego zastępcy procesowego znajdujące swą podstawę prawną w treści art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (Dz. U. 169, poz. 1417 ze zm.) w zw. z § 6 ust. 6 i § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.).